

ОДЕЉЕЊЕ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ У. Г. Б.

1.

15

Презиме и име: МАЈЕР ЈОСИФ

Надимак: _____ Илегална имена: _____

Занимање: штрикерски радник Датум рођења: 20. маја 1920. год.

Место рођења: ниш срез (за странца држава) Нишки

Држављанство: Бив. Југославије Народност: јеврејин

Вера: мојсијеве Завичајна општина: Ниш

Име оца: Бора мајке: Софија рођена: Леви

Брачно стање: неожењен Име и рођено презиме супруге-а _____

Број деце: _____ и њихова имена _____

Стручна и школска спрема: _____

Које језике говори и пише: _____

Јели и како регулисао војну обавезу (чин): _____

Место сталног становања, улица и број: Београд, Солунска у. Бр; 18.

Подаци: Као политички делегат у чети ПосавоТамнавском партизанском одреду.

Лица у вези: БАЈАЦА МИЛОШ, ШТРИКЕРСКИ РАДНИК, СРЕМАЧКИ ВЕЉКО, КОЈЕ Н ЕРИХ, МАРКОВИЋ БОРА, и други. *Ради Маруца*

Предмети: II. Бр. 4939./42. год.

Бр. предмета	Страна	Страна суд. а	Потпис
155/1	1	24	Ели

IV. дос. Бр. 155/1

Поресница - ради Рати Маруца, крп и сави студио - у реф - и архив

УРБ, УРБ СП IV-155/1, к 396/11

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ БЕОГРАДА

ПРЕДМЕТ: Извештај поводом трагана за
известним Мајером који једна-
водно био ка политички Комесар.

4

ОДЕЛЕНУ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ
Управе града Београда.

Част ми је наслову поднети извештај и то у следећем:

Дана, 24, овога месеца добио сам налог даносно ова Управа, сазнала је са поуздане стране да се у Београду налази неки Мајер, који је био политички комесар, једног партизанског одреда, те да је исти оперисао у Посаво-Тамнави, и да је поред напред наведеног учествовао и у нападу на броду Краљице Марије, у септембру месецу, те да се именовани сада налази у Београду, и да станује у Бранковој улици, бр. 13, у кући Еде Марковића, бившег директора Призада, те на основу преднет извршио сам са потребним бројем органа у истој кући ревизију те је том згодом установљено да се тамо тај Мајер не налази односно да не станује нити је када становао што изјављује и тамошњи настојник те куће Вукићевић Спасоје. Напомена сала се у кући у опште не налазе никакви станари сем Вукићевића, док остале просторије заузеле су са Библиотеком Академије Науке.

Предњи извештај част ми је наслову поднети с молбом на надлежност

Београд.

24. новембра, 1941, го ине.

Јеренић Мирослав

полиц. агент. II. класе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ФНРЈ
Управа државне безбедности
АРХИВА

Bр. предмета	Страна	Свега страна	Potpis
155/1	13		

инв, угбсп IV - 155/1, к 396/11

Рађено 23 Новембра 1941 г. у Одељењу
специјалне полиције Управе гр.Београда.

MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA FNRJ
Uprava državne bezbednosti

АРХИВА

Br. predmeta	Strana	Svega strana	Potpis
155/1	15		

5.

ОДЕЛЕЊУ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ УПРАВЕ ГРАДА БЕОГРАДА.

Са поуздане и добре информисане стране сазнао сам да је у
Београд дошао извесни мајор, јеврејин, који је био политички комесар
једног партизанског одреда, који је оперисао у Посаво - Тамнави и
Тамнави. Овај МАЈЕР, учествовао је у нападу на лађу Краљице Марије у
септембру мес. т.г.

Према сазнању, именовани се крије у Бранковој ул. бр. 13,
(то ће бити кућа Еде Марковића, бив. директора Призада).

Уч. Милан
писар у.г.Б.

ИРБ, УГБ СП IV - 155/1, и 396/41

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА

Рађено 28 фебруара 1942 године у нан-
целарији Округног наџенства у Ваљеву.

MINISTARSTVO ZAPOSLOVANJA I
JAVNE ZABRANJE
VI

6

ЗАПИСНИК

155/1	16	Druga strana
-------	----	--------------

о саслушању МАЈЕРА ЈОСИФА, штрикерског радника, рођеног 20 маја 1920 године у Нишу, од оца Боре и мајке Софије, рођене Леви, писмен, нежењен, полициски некажњаван, нити судом осуђиван, вере Мојсијевске, са ранијим становањем у Београду у улици Солунској бр. 18, који када би упитан о потребном и би му предочено да говори истину, изјави следеће:

Одмах по своме рођењу ја сам са својим родитељима дошао у Београд, где сам се стално настанио и где сам завршио основну и два разреда гимназије. По завршетку другог разреда гимназије, ступио сам на рад у књижару Десимира Лазаревића у улици Краља Петра, где сам остао на раду око годину и по дана. Године 1937 ја сам оставио овај посао и ступио на рад у текстилну фабрику-трикотажу "Елка" у Београду, где сам остао на послу све до краја 1939 године. Још када сам био запослен у овој фабрици, ја сам се носио мишљу да напустим посао и да одем у Палестину на рад, па сам у том циљу ступио у Ционистичко омладинско друштво које ме је упутило у Хахшару (Пољопривредна припрема за одлазак у Палестину), које се налазило на имању Гутмана у селу Голенићу, код Подравске Слатине. У овом друштву у селу Голенићу остао сам све до септембра месеца 1940 године, када сам се поново повратио у Београд и ступио поново на посао у фабрику "Елку", где сам остао све до пропасти Југославије, када сам из "Елке" отпуштен као Јеврејин и упућен од стране немачких власти на рад.

На раду у фабрици "Елки" ја сам почетком 1941 године упознао једну женску, коју знам само под именом Марија, а која је у то време прилазила к мени и тражила да дам прилог за народну помоћ. Она ми је овом приликом објаснила да ову помоћ коју треба да дам има да се употреби за помагање породица оних другара који се налазе у концентрационом логору. Ја сам у неколико махова дао овој Марији мали износ од по 3-4 динара за ову помоћ, али са њом нисам имао никакве друге везе, сем што сам по њеном наговору ишао на манифестације 27 марта 1941 године.

По пропасти Југославије, када су окупаторске власти почеле прогањати Јевреје, ја сам као Јеврејин отпуштен са рада. Пошто сам становао у близини ове фабрике, то сам често ишао пред њу и ту виђао и Марију која је и даље остала на послу. Како је у то време почело масовно стрељање Јевреја, ја сам плашећи се и за свој живот тражио могућност да одем из Београда ма где то било. Тако сам једног дана августа месеца прошле године разговарао по овој ствари и са Маријом. Она ми је тада обећала да ће видети да ме пошаље у шуму где ћу се ја прикључити неком одреду који су се у то време налазили по шумама. Након 3 дана мене је Марија поново нашла, т. ј. преко МИЛОША БАЈАЦА, штрикерског радника, који је у то време радио у фабрици "Елки", позвала да се спремам за шуму. Бајац ми је рекао да сутра дан дођем на железничку станицу у 5 часова пре подне где ћу наћи и СРЕМАЧКОГ ВЕЉКА, такође штрикерског радника у фабрици "Елка" одакле ће мо да крено за Обреновац. Рекао ми је даље, да му је позната веза коме треба да се у Обреновцу јави а овај ће нас даље упутити где треба. У одређено време ја сам отишао на желез-

УПБ, УГБ СМ IV-155/1, к 396/11

Јосиф Мајер

ничку станицу

ничку станицу где сам нашао поред Бајаца и Сремачког Велка, а поред њих још и КОЈЕНА ЕРИХА, коме незнам занимање, а кога сам као Јеврејина познавао још из раније. Нас тројица упутили смо се за Обреновац и када ~~сма~~ стигли, Бајац је отишао у Окружни уред за осигурање радника где је требао да нађе неког БОРУ или неког чиновника у Уреду, па од њега да тражи Бору, а овај чиновник пак требао је даље да га упути где треба. За време ~~днк~~ је он отишао на овај посао ми смо га требали да чекамо у једној кафани у Обреновцу.

Око 2 сата по подне дошао је код нас у кафану Бајац и рекао нам, да је добио налог да крене према селу Грабовцу, где ће нас на одђеном месту чекати људи из партизанског одреда, а ови пак да ће нас даље одвести где треба. После сат и по пешачења, сачекали су нас неколико људи и све нас одвели у грабовачку шуму, где је се у то време налазио Посавски партизански одред. Овде смо се у овом одреду задржали само један дан и одмах потом смо упућени у Тамнавску партисанку чету, чији је командир у то време био СИМИЋ ДОБРОСАВ, општински писар из Баџана, а политички комесар чете био је МАЗИЋАНИН АНДРИЈА, опанчарски радник са Уба. Напомињем да сам, чим сам дошао у Посавски одред нашао у одреду око 40 људи а командир одреда у то време био је неки ПЕРА, студент, а политички комесар неки БОРА, општински радник из Београда.

→ Кога ћо саопшти *Марић*

По доласку у Посавску чету ја сам једно извесно време био као обичан партизан, али након месец дана постављен сам од стране Штаба чете, који су сачињавали СИМИЋ ДОБРОСАВ, МАЗИЋАНИН АНДРИЈА и ПУЈА ПАНДУРОВИЋ, студент из села Такова, за политичког делегата при II воду ове чете. Ову дужност сам вршио све до формирања нових партизанских чета, т. ј. око неких 20 дана. Месеца септембра, услед великог прилива људства, наредбом Штаба Посавског одреда, поједине чете формиране су у батаљоне, а сваки батаљон имао је око 4 чете. Тако сам ја распоређен у II Тамнавску чету за политичког комесара ове чете, док је командир чете био СТЕВАН БОРОТА, мислим шофер из Земуна. Овом приликом саопштено ми је од стране политичког комесара Батаљона Андрије Мазањина, да сам примљен за члана комунистичке партије Југославије.

Када је чета била формирана налазили смо се на сектору Бабине Луке, Кршне Главе, Дубљаја и Забелице. Међутим одмах по формирању, ми смо стално били у покрету, па задатком да прикупљамо оружје, људство, муницију и све војничке потребе. Поред овога наша чета је одржала неколико митинга и то у селу Бабиној Луци, Дупљају и Кршној Глави. На овим митинзима већином је говорио Борота а и ја сам једном приликом у селу Кршној Глави. Циљ Митинга био је упознавање народа са циљевима партизанских одреда. За сво време наша чета није водила на овом сектору ниједну борбу сем у селу Забрдици где смо били сукобили са немачком војском. Због овог сукоба Борота је посумњао да су нас Немци проваљали, па смо се због тога преместили у близину села Кланице у срезу Ваљевском. Међутим и ту је један вод наше чете био опкољен од стране немачке војске услед чега је био и разбијен. Због овога Борота је посумњао у неке сељаке да су ови обавестили Немце о нашем кретању, па је послао људе из нашег одреда да оду и да ове сељаке приведу. Тако су поред осталих сељака приведени и Петровић Велисав, земљорадник из села Кланице и још један младик, коме имена незнам, а који је дан пре тога био побегао из чете. Истог дана Борота је без икаквог саслушања и саветовања самном, наредио да се овај Велисав стреља, а као разлог је навео, да је овај служио Немце када су они били у селу. Познато ми је да је овај Велисав убијен од стране једног младића

ИЛС, УРС СП IV-155/1, и 396/11

Јосиф Марјер

кога знам само под именом ЖУПАН.

Међутим како су Немци у то време, мислим месеца септембра, наоружали поједине сељаке из села са оружјем, ради одоране од партизана, ми смо се са истим сукобили у селу Попучкама и ту је од стране сељака заробљено неколико наших другова, између којих и неки РАША, чиновник са Уба и МИЛИСАВ ВУКОВИЋ, гимнаиста из Ваљева, који су како сам доцније начуо стрељани. Због овога Борота је издао наређење да се куће појединих сељака за које је се утврдило да су учествовали у борби против партизана, попале а они ако се може ухвате и доведу у чету. Знам да је овом приликом била запаљена кућа претседника општине из села Попучке Милована Грбина, а неколико сељака доведено у чету, где им је од стране политичког комесара батаљона Андрије Мазавина и политичког комесара одреда Боре припређено, да ако и даље продуже борбу против партизана, да ће бити стрељани.

У ово време партизански одреди сарађивали су са четничким одредима Драже Михаиловића. Тако је на сектору на коме је наша чета оперисала била и једна четничка чета под командом поручника Миливојевића. Једног дана послата је једна делегација од четничког одреда која је требала да испита који би партизани желели да се добровољно јаве у четнички одред. Том приликом и поред забране Бороте, а након тога и прекора Штаба батаљона и Одреда, ја сам дозволио делегатима да испитају наше људе, којом приликом је се пријавило око 30440 људи да оду у четнички одред. Међутим одмах по одласку четничке делегације, Борота је ове људе разоружао и упутио их у Штаб батаљона. Доцније сам дознао, да је Штаб ове људес стварно упутио у четнички одред, али мене је због овога рада укорио.

Октобра месеца по доласку казнене експедиције, наша чета је пребачена у околину Бајине Баште, где смо у сарадњи са Рачанском и Ново варошком партизанском четом, а под командом "Брадоње", мислим да му је право име РАДОВАНОВИЋ, родом из Ваљева, учествовали у борбама око Љубовије. По заузећу Љубовије, наша је се чета поново повратила у свој сектор, док су скоро све остале чете и одреди пребачени за Ужице, пошто је се у то време Ужице требало бранити. Међутим још док смо нападали на Љубовију, насупрот су нам су се ставили четнички одреди Драже Михаиловића а исто тако са овим четницима наши партизански одреди водили су борбе и око Ужица, Чајка и осталих крајева, због чега је и следовало пребацивање појединих одреда, т. ј. скоро свих, у правцу Ужица. Остало је у Ваљевском округу три тамнавске чете, које су тада сачињавале Тамнавски батаљон, а чији је командир био ДОБРОСАВ СИМИЋ а политички комесар МИНДЕРОВИЋ ЧЕДА, који дошао на место Андрије Мазавина, јер је овај тада отишао за политичког комесара IV Батаљона Посавског одреда, на челу кога је као командант стајао СВЕТА ПОПОВИЋ, економ из села Вукоње.

Ради реорганизације акција по паду Ужица, одржана је концем октобра месеца у селу Драгодолу конференција свих функционера, како политичких комесара чета и одреда, тако и командира ових, и на овој конференцији решено је, да се сви батаљони поврате у своје срезове. На овој конференцији председавао је ЗРАВКО ЈОВАНОВИЋ, бивши наредник у југословенској војсци, иначе командант Ваљевског партизанског одреда и његов политички комесар неки МИЛОСАВ, за кога знам само да је једно време живео у Ваљеву. Поред њих познато ми је да су учествовали и ЖИКИЦА ЈОВАНОВИЋ, командант Колубарског батаљона, ДОБРОСАВ СИМИЋ, командант Тамнавског одреда, ПАВЛЕ ПЕТКОВИЋ, бивши питомац Подофицирске школе и заменик командира I Тамнавске чете, који је доцније замењивао и Бороту, НЕБОЈША ЈЕРКОВИЋ, командант Мачванског одреда и још

11/966 и 155/11

Јосиф Мојер

други којима имена незнам. Знам само да је на овој конференцији присуствовао око 30 како политичких комесара чета и одреда тако и командира и команданата батаљона. Поред тога што је на овој конференцији решено да се сви одреди врате у своје срезове, решено је и да се међу народом шири пропаганда противу четника Драже Михаиловића као народним издајницима.

Како је у то време Тамнавски батаљон остао без свога политичког комесара, јер је Миндеровић Чеда отишао пословно у Ужице, одакле се није ни вратио, то сам ја наредбом Ваљевског одреда постављен за заменика политичког комесара при Тамнавском батаљону, а чији је командат био још увек Симић Добросав. Према наредби пошли смо у Тамнавски срез, али у близини села Оглађеновца сукобили смо се са Владињим одредима, где смо изгубили око 10 људи и морали да се повучемо натраг. Дошли ^{смо} наново у Драгодол где је се још увек налазио Штаб одреда и ту је тада за политичког комесара мога батаљона постављен ВАСОВИЋ МИЛЕ, студент из Црне Горе, који је ову функцију вршио све до распада овог батаљона т.ј. све до пре неколико дана, а који се сада мислим налази у Колубарском срезу са неким остатцима космајских чета. У неколико махова покушавали смо да се пробијемо у Тамнавски срез, што нам је једном, половином децембра месеца и пошло за руком, али пошто нисмо у овом срезу у опште имали мира од четничких и владиних одреда, то смо се одмах повратили у село Почуту, у чијој се околини налазило више партизанских одреда и чета. Овом приликом док смо били у Тамнавском срезу, у једном сукобу рањен је и командант Тамнавског батаљона Симић Добросав. Због овог је за његовог заменика био постављен РАЈКО МИХАИЛОВИЋ, земљорадник, иначе дотадашњи командир моје II тамнавске чете, јер је пре тога већ Борота био добио за командира I тамнавске чете. По повратку у Почуту, а по наредби Штаба Ваљевског одреда, за команданта Тамнавског батаљона постављен је САВЧИЋ АНДРИЈА, судија из Ваљева, коју је функцију вршио све до повратка Симића, а који је био око 20 дана на лечењу ~~е~~ у селу Вујиновачи, где је се у то време налазила партизанска болница.

Јануара месеца ове године повратио је се Симић натраг за команданта батаљона. Пошто ~~су~~ се у то време скоро сви одреди сконцентрисали у околини села Брезовице, како би могли одолети нападима како четничких тако и владиних одреда, то смо кренули у правцу планине Магљеша где смо имали намеру да се склонимо и да избегне борбу са четничким и владиним одредима. У овом кретању у селу Мравинцима Ваљевски одред је ухватио кафецију из овог села, чије име ми није познато, и пошто су му одузели како стоку тако и остале ствари, доцније су га стрељали. Ближи подаци о овоме нису ми познати, јер као што сам напред поменуто, ово је радио Ваљевски одред, који је у ствари у то време био и Врховни одред свих партизанских чета који су се тада ту налазили. Командант овог Ваљевског одреда још увек је био ЈОВАНОВИЋ ЗДРАВКО. По стигнућу на планину Магљеш извршена је реорганизација свих чета и одреда и формиране групе одреда и то у једну су ушли Посавски и Космајски одред, а у другу су ушли Ваљевски и Мачвански одред. Број људства у првој групи био је одприлике око 400 људи, а у другој око 500 људи. Према решењу команданата појединих одреда решено је, да прва група у коју су били ушли Посавски и Космајски одред продужи пут у правцу Космаја, док друга група у коју су били ушли Ваљевски и Мачвански одред имала је да се врати у Ваљевски и колубарски срез. Команду над овим групама имали су Штабови и то Космајско Посавског одреда и Ваљевско Мачванског одреда.

ИРБ, УГБ СП W-155/1, и 396/11

Зоран Мокер

Познато ми је да је Штаб Посавског одреда сачињаван од МИЛЕ "АЛБАНТЕ", који је био командант Одред и заменика ПОПОВИЋА СВЕТЕ. Командант Посавског батаљона био је ДОБРОСАВ СИМИЋ, а политички комесар батаљона био је МИЛЕ ВАСОВИЋ. Космајског пак одреда био је командант неки БОКА, зв. "ЈАРАЦ", а политички комесар неки ДУШКО, који је доцније погинуо. Што се тиче Штаба друге групе познато ми је само да су га сачињавали ЈОВАНОВИЋ ЗДРАВКО, командант Ваљевског одреда, МИЛОСАВ, који је живео у Ваљеву, а ближи податци ми нису познати и САВЧИЋ АНДРИЈА, судија из Ваљева.

Прва група т. ј. Посавско Космајски одред пошао је пут Космаја. После неколико борби са четничко владиним одредима, ова група је се раздвојила на две колоне и то Посавски одред засебно, а Космајски засебно. Договорено је да оба одреда крену пут тамнавског среза. Међутим Посавски одред у коме сам и ја био, успео је да дође до села Словца, али ту су нас Немци разбили и од овог одреда једна чета је остала, док су остале две чете успе- ле да пређу Колубару. Приликом овог сумоба рањени су Борота и Добросав Си- мића и они су остали са овом четом која није успела да се пребаци, док сам ја са осталима прешао Колубару и то са Командантима Светом Поповићем и Ми- лом "Албантом". Сви остали функционери како командири чета и команданти, тако и политички комесари остали су преко Колубаре са оним одредом, док су са нама прешли МИЛИСАВ БАЈАГИЋ, који је био командир моје II Тамнав- ске чете и неки МИЛЕ, који је био командир IV чете. Политички комесар у IV чети био је ЈАКОВЉЕВИЋ БОГДАН, студент а политички комесар II чете био сам ја.

По преласку Колубаре кренули смо у правцу села Вровина, али су нас у близини села Чуцуге при преласку реке Уба, напали Немци и четници где су успели да побију око 30 и више наших људи, а један број да ухвате живе, док смо ми остали у групи од око 30 људи, са Светом Поповићем као ко- мандантом на челу, дошли до села Трлина. Ту смо се договорили, да покушамо у групи од по 2 до 3 човека нађемо себи склониште и ја сам у друштву са неким ЉУБИШОМ, кренуо према селу Новацима, где сам успео да се склоним у једну шталу, на коме сам месту од стране четника пронађем, заједно са Љубишом ухваћен и спроведен за Уг. Где су остали отишли није ми познато, али знам да су многи од њих, па и командант Света Поповић ухваћени одма после мене.

Што се тиче организације партизанских одреда после распада и про- пасти код Ужица, није ми ништа познато. Знам само, да је један део партизана који су дошли из Црне Горе говорио, да су у Новој Вароши успели да се од српских, босанских и црногорских партизанских одреда формирају "Пролетерску бригаду" која је бројала од 5-8 хиљада људи. Сем Конференције одржане у селу Драгодолу у месецу октобру, одреди који су остали на овом терену нису никакву другу акцију спроводили.

Што се тиче пак политичког рада у одредима имали смо директиве, да просвећујемо партизане и људе у нашим одредима помоћу материјала који смо добијали и да их придобијаму за чланове Комунистичке партије, јер ве- ћина ових нису били активни чланови. У колико пак неби успели поједине да придобијемо за активне чланове партије, онда би требали бар да их при- добијемо за наше симпатизере. Колико је мени познато, као политичком комеса- ру чете и једно време заменику политичког комесара батаљона, ја нисам имао никакве везе са ма каквом организацијом у позадини. Ову везу са партијским организацијама по местима вршио је сигурно Штаб Одред а поред овога од

ИПБ, УГБ СП II - 155/1, к 396/11

Јосиф Мајер

Одреда је одређивана и партијска контрола која је контролисала рад појединих чета. Као такву контролу ја познајем једно лице под именом КИТАНО-ВИЋА, мислим да је опанчарски или збацијски радник, који је од стране Одреда слат као партијска контрола појединих чета. Ми пак комесари нисмо имали никакве везе са појединим местима и нама је једина дужност била да читамо људству материјал који смо добијали, да држимо им разне реферате и говоре и да се старамо да се одред држи партијске линије и директива које смо добијали. Ове директиве пак добијали смо од наших виших штабова, у којима су сигурно седели људи из виших партијских форума.

Што се тиче материјала овај смо добијали скоро редовно док Ужице није пало. По паду Ужица нисмо добијали ни новине нити материјал, сем што смо од Ваљевског одреда добијали летке умножавани на шапилографу, који су говорили о разним вестима са радио станица Лондона и Москве и извесне прогласе штабова. Последњи материјал који је се састојао из прогласа Штаба ваљевског одреда народу Подгорине и Рађевине, добио сам пре два месеца, а овај проглас износио је ситуацију о борбама партизанских одреда после пада Ужица и о политичкој ситуацији у нашој земљи. Поред овога добијао сам око 5 до 6 примерака новина под насловом "Партизан" који је куцан на писаћој машини, мислим ћирилицом, а на четврт табака хартије. Поједини бројеви ових новина садржавали су по 10 оваквих четвртина од табака, а говорили су већином о партизанским акцијама и ^{одредима} разни чланци који су излазили још у листу "Борби". Један пак број, мислим бр 4 или 5 био је посвећен цео раду и животу Лењина. Другог материјала нисмо у последње време у опште добијали, већ како сам рекао, последњи пут добио сам самоједан проглас и то пре месец до месец и по дана.

У колико се тиче злочина извршених од стране моје чете познато ми је, да су поред убиства Петровића Велисава и кафеџије из села Мравињаца убили још и једног Руса, који је ухваћен на прузи, али како се исти зове то ми није познато. Знам само да је био ожењен са Немцом, и да је био оптужен да поправља пругу коју ми рушимо и потказује кретање наших одреда. Због овога решено је од моје и Боритине стране да се он убије што је и урађено. Убијен је у близини села Дупљала, али на ком месту то ми није познато. Извршење убиства учинио је неки ЛОЛА, земљорадник, неznam из ког села, стар око 30 година, који је доцније напустио партизански одред.

У колико се тиче пак других убистава и злочина која су учинили остали одреди познато ми је следеће:

У селу Оглађеновцу убијен је од стране Тамнавског батаљона један наредник или поднаредник, који је био као рањен ухваћен приликом једне борбе и то средином децембра месеца. Поред овога чуо сам да је изван број жандарма у селу Радљеву стрељан од стране Тамнавског батаљона, али ово треба опширније да објасни Симић Добросав који је тада био командант овог батаљона. Други злочини нису ми познати.

Поред овога наша чета је разрушила око пола километра железничке пруге између Ваљева и села Словца, т. ј. између Диваца и Иверка. Исто тако на неколико места и у неколико махова, прокапани су путеви и то већим делом сеоски, из разлога да би спречили тенкове да иду овим друмовима.

Као политички комесар ја сам водио рачуна и о исхрану своје чете. Све животне намирнице већином смо куповали од сељака, а једно време су нам у Тамнави сами сељаци доносили хлеб и кували јело. Новац за исхрану

ИМБ, УГБ СП IV-155/1, и 396/11

Јосиф Мојер

људства добијао сам од политичког комесара Батаљона и то у задње време Васовића Милета, док раније од Андрије Мазавина и Чеде Миндеровића. Познато ми је да је овај новац добијан од политичког комесара Штаба Одрета, али није ми познато од кога је пак он овај новац добијао. Новац који сам добијао за исхрану у прво време износио је око 8.000 динара месечно за људство од 80 људи, али у послење време буџет је се смањило на 4-5 хиљада динара месечно, јер је се и број људства у четама смањивао.

Што се пак тиче оружја и муниције познато ми је да је у прво време добивано из Ужица, а доцније по паду Ужица поједини одреди потпомагали су један другога, иначе другог извора сем што би придобили у борбама за немачком војском или четничким и владиним одредима нисмо имали. Када су нас пре неколико дана разбили Немци и четнички одреди и када смо решили да се у групама од по 2-3 човека растуримо, самим овим снабдевање ових људи са муницијом и исхраном остало је немогуће. Како ће поједини људи се снабдевати са храном и муницијом мени није познато, али верујем да за ово неће имати никакве могућности. Нарочито неку залиху хране и муниције не знам, нити такве залихе, колико је мени познато има.

У прво време политички комесари чета имали су у задатак, да на терену где оперишу формирају Народно ослободилачке одборе у појединим местима. Ови одбори имали су пак задатак да се брину о снабдевању ~~ис~~хране и набавке хране за чете и да расправља мање сеоске размирице које би по местима биле прављене. Ја као политички комесар успео сам само, да у месту Дупљају формирам овакав један одбор од 5 чланова, али имена лица сада се не сећам, јер су ове људе сами сељаци били изабрали. Овај Одбор функционисао је око 20 дана, т. ј. док смо се ми налазили на овом терену, па је се доцније растурио. Међутим у последње време са формирањем ових одбора је се престало, јер је то сада у опште немогуће.

Поред свега овога ја као политички комесар добијао сам од Штаба одрета директиве, да за пролећну акцију чувам људство и да за сада у опште избегавам сваку борбу са немачком војском, четничким и владиним одредима и да борбу примамо само онде где се иста мора примити. Ово је наглашавано из разлога, што се рачуна, да ће на пролеће успети Совјетима да на Источном фронту побољшају стање и почну напредовање, а исто тако има се и обавештења да ће на пролеће "Пролетарска бригада" која се сада налази у Босни покушати да дође овамо, те би ми тада требали да имамо једну извесну оружану снагу, са којом би покушали да поново узмемо власт и успоставимо нашу управу.

Међутим то се врло тешко успева, јер познато ми је да већина наши х одрета мора да прима борбе како са немачком војском, тако и са четничко владиним одредима и самим тим људства је све мање и мање. Према овоме сама пролећна акција партизана нема никаквог изгледа, јер су многи одреди у Србији у потпуном расулу и скоро преполовљени.

Имам још да изјавим, да сам се сетио, да се политички комесар комесар Посавског одрета кога сам назначио под именом Бора, зове МАРКОВИЋ БОРИВОЈЕ, металски радник из Београда. Овај Боривоје, колико ми је познато, рањен је приликом борбе у околини Љубовије, а шта је доцније са њим било није ми познато.

Лице кога сам назначио под именом РАША, а који је ~~и~~, средњег је раста, стар око 28 година, и као што сам напред навео, мислим да је када

је ухваће и сprovedен за Ваљево где је како сам дознао и стрељан.

Поред наведених лица познато ми је, да је у Ваљеском одреду при Културном одбору био и Д-р ПАНТИЋ МИЛОШ и његова жена ЈУЛКА, али исто тако, колико ми је познато, оба двоје су после евакуације Ужица напустили Србију и прешли у Босну где мислим да се и сада налазе. Поред Пантића и жене му, знам и неког ДУДИЋА ДРАГОЈЛА, земљорадника, који је вршио дужност заменика Команданта Ваљевског одреда. Затим као команданта или политичког комесара Подгорског одреда знам МИЛАТОВИЋА МИЛА, адвоката из Ваљева, кога сам после пада Ужица видео у крајевима где је моја четам оперисала и то последњи пут почетком јануара месеца негде у околини села Почуте.

Заборавио сам да напоменем, да је у мојој чети био и ПОПОВИЋ СРБИСЛАВ, студент из Београда, који је једно време био политички делегат једног вода моје чете а доцније пак постављен је за политичког комесара I Тамнавске чете. Познато ми је даље да је више пута пребациван по распаду појединих чета у друге чете а последњи пут знам да је као политички комесар III Тамнавске чете рањен у околини села Калањеваца, где је и остао. Шта је даље са њим било и дали је сада жив, није ми познато.

Све напред што сам изјавио истина је и то је био цео мој рад као политичког комесара у чети, те више меби по овоме имао ништа да изјавим.

Испит ми је прочитан и у свему га за свој признајем.

Писмен сам,
J. M. M. M.

САСЛУШАО И ОВЕРАВА:

Записничар-чиновник,

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ФНРЈ
Управа државне безбедности
АРХИВА

Br. predmeta	Strana	Svega strana	Potpis
155/1	23		

ИЛБ, УГБ СП IV - 155/1, к 396/11

ИСТОРИЈСКИ
АРХИВ
БЕОГРАДА